

Turun kaupungin päihdepalvelujen tilinpäätös 2009

Turun kaupunki
Päihdetyön yhteistyöryhmä
Kesäkuu 2010

SISÄLTÖ

---

1. Johdanto	1
2. Päihdetyön organisoituminen	3
2.1 Turun kaupungin päihdeohjelma 2005–2010 ja Päihdetyön yhteistyöryhmä	3
2.2 Turun päihdepalvelujärjestelmä	4
3. Ehkäisevä päihdetyö Turussa 2009.....	5
3.1 Opetustoimi	5
3.1.1 Opetustoimen turvallisuussuunnittelua koskevat ohjeet	5
3.1.2 Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevat hankkeet.....	5
3.2 Sosiaali- ja terveystoimi	7
3.2.1 Alkoholinkäytön mini-interventio perusterveydenhuollossa.....	7
3.2.2 Tupakoinnin ehkäisy ja sosiaali- ja terveystoimen savuttomuus-ohjelma	7
3.2.3 Kehittämishankkeet	7
3.3 Ehkäisevän päihdetyön yhdistykset ja järjestöt.....	9
4. Korjaava päihdetyö Turussa 2009	9
4.1 Sosiaali- ja terveystoimi	9
4.1.1 Päihdepsykiatrian yksikkö	9
4.1.2 Terveysneuvontapiste MILLI.....	10
4.1.3 Nuorten selviämisasema	12
4.1.4 Lasten ja nuorten päihdepoliklinikka	13
4.1.5 Päihdehuollon yksiköt.....	14
4.1.6 Päihdehuollon tukiasunnot	15
4.1.7 Ostopalvelut	15
4.2 Turun yliopistollinen keskussairaala	20
4.2.1. Addiktiopoliklinikka	20
4.2.2 HAL (huumeet, alkoholi, lääkkeet) poliklinikka	20
4.3 Turun Ensikoti ry.	20
4.3.1. Ensikoti Pinja	20
4.3.2. Avopalveluyksikkö Olivia	21
5. Koulutukset ja yhteistyö.....	22
5.1 Järjestetyt koulutukset.....	22
5.2 Halko-työryhmä	22
5.3 Vasson asiantuntijaryhmä	22
5.4 Myky-työryhmä.....	22
5.5 Päihdeneuvoja-yhteistyö	23
6. Yhteenveto ja Turun päihdepalvelujen arviointi	24

Julkaisija: Turun kaupungin päihdetyön yhteistyöryhmä
Painopaikka: Kaupunginkanslian painatuspalvelukeskus
Yhteystiedot: tiina.heimo@turku.fi

---

1. JOHDANTO

Tähän päihdepalvelujen tilinpäätösraporttiin on koottu Turun kaupungin ja keskeisten yhteistyötahojen päihdepalveluja ja päihdetyötä koskevia tilasto- ja toimintatietoja vuodelta 2009. Raportti pyrkii antamaan kokonaiskuvan Turun päihdetilanteesta, päihteiden käytön ennaltaehkäisystä ja päihdeongelmien hoidosta.

Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät vuoden 2009 alussa, mikä on vaikuttanut myös hieman kaupungin päihdehuollon palvelujen hallintoon. Vuonna 2009 Turun päihdetilanteessa tai päihdepalveluissa ei tapahtunut suuria muutoksia.

Alkoholinkulutus on laskenut jonkin verran viime vuosina koko Suomessa. Vuonna 2009 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 100-prosenttisena alkoholina 10,2 litraa asukasta kohti. Kokonaiskulutus laski toisena vuotena peräkkäin. Kokonaiskulutus nousi voimakkaasti vuoden 2004 veronalennuksen ja tuontirajoitusten poistamisen seurauksena ja on edelleen korkealla tasolla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojen mukaan myös alkoholijuomien myynti laski vuonna 2009 koko maassa. Sama kehitys näkyy myös Turussa (taulukko 1).

Taulukko 1. Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina

vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Turku	8,1	8,4	8,5	8,4	9,2	9,3	9,6	9,9	9,6	9,4
koko maa	7,6	7,3	7,6	7,7	8,2	8,2	8,4	8,7	8,5	8,3

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, Indikaattoripankki SOTKANet.

Turussa päihdehuollon nettokustannukset ovat selvästi korkeammat kuin koko Suomessa keskimäärin ja ne ovat nousseet koko 2000-luvun ajan. Vuoden 2009 tietoja ei vielä ole saatavilla, mutta vuonna 2008 päihdehuollon kustannukset olivat 43,4 euroa jokaista turkulaista kohden. (Taulukko 2)

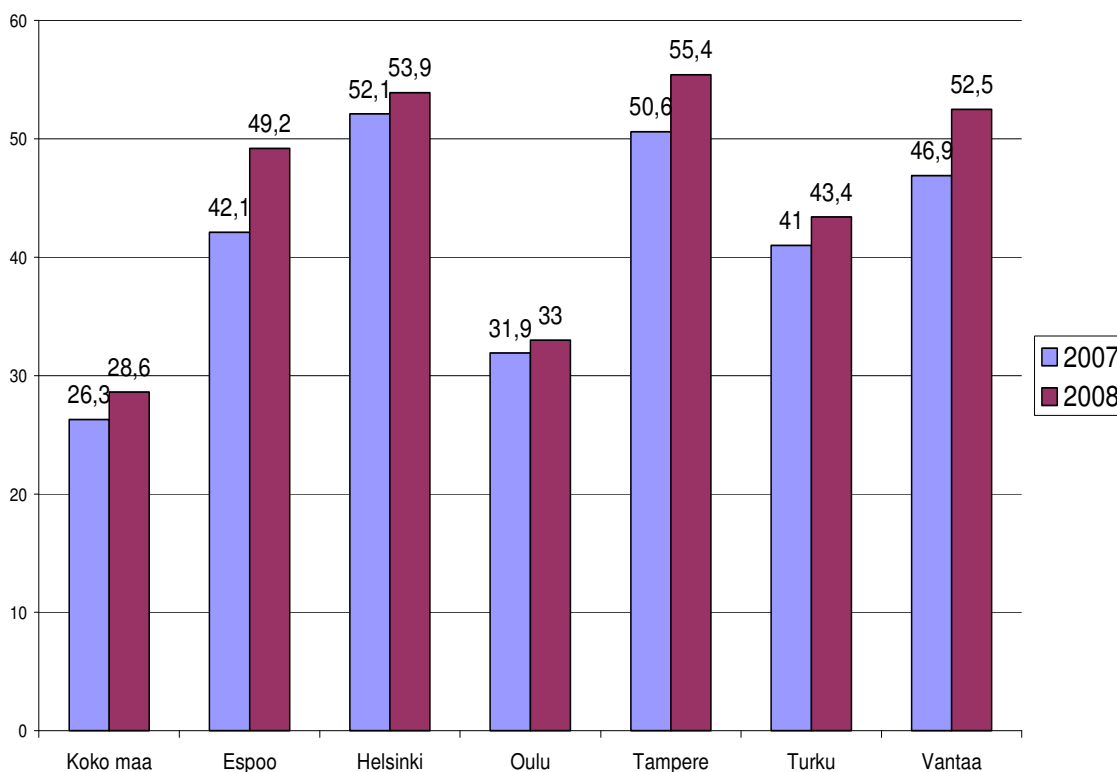
Taulukko 2. Päihdehuollon nettokustannukset, euroa/asukas

vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Turku	30,1	31,8	32,0	34,4	35,9	38,3	38,9	41,0	43,4
koko maa	15,1	17,2	18,7	20,0	21,4	22,6	24,4	26,3	28,6

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, Indikaattoripankki SOTKANet.

Verrattuna muihin isoihin kaupunkeihin Turun päihdehuollon nettokustannukset eivät kuitenkaan ole huomattavan suuret. Kaaviossa 1 on esitetty Suomen kuuden suurimman kunnan päihdehuollon nettokustannukset vuosina 2007 ja 2008. Helsinki, Tampere ja Vantaa käyttävät päihdehuoltoon huomattavasti suuremman summan per asukas kuin Turku. Espoossa kustannukset asukasta kohden ovat lähes samalla tasolla kuin Turussa, Oulussa kustannukset ovat huomattavasti pienemmät.

Kaavio 1. Päihdehuollon nettokustannukset koko maassa, Espoossa, Helsingissä, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vantaalla 2007 ja 2008, euroa / asukas

Vuoden 2009 alussa ilmestyi Suomen kuuden suurimman kunnan (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu) eli niin sanottujen Kuusikko-kuntien laajempi päihdehuollon tilastovertilu. Vertailu koskee vuosia 2005–2007. Vertailussa merkillepantavaa on se, että pienemmistä nettokustannuksista huolimatta Turku käyttää huomattavan suuren osuuden päihdehuollon resursseista laitos- ja asumispalveluihin. Turussa päihdehuollon kokonaiskustannuksista 57,6 % kuluu päihdehuollon asumispalveluihin kun keskimääräinen osuus kuusikon kunnissa oli 32,3 %.

Syksyllä 2009 käynnistetty tuetun asumisen lisäämis- ja kehittämishanke (TALK-hanke) tähtää pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen. Tukiasuntotoiminnan lisääntyessä hoitokotipaikkojen tarpeen määrä vähenee.

Tulevaisuudessa painopiste siirtynee korjaavasta työstä ehkäisevän työn suuntaan. Turku-sopimuksen (Turun kaupungin visio 2015) tavoitteena on painottaa palvelurakennetta ehkäisevän työn suuntaan. Myös kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma painottaa kuntien perus- ja avopalveluja, ja pyrkii vähentämään laitostuntoutuksen tarvetta.

Mediassa ja julkisessa keskustelussa päihdeaiheet olivat esillä runsain mitoin vuonna 2009. Erittäin paljon näkyvyyttä sai edellisten vuosien tapaan keväisin toteutettava kaupungin eri toimijoiden yhteinen Jos välität, et välitä – kampanja, joka pyrkii kiinnittämään vanhempien ja muiden aikuisten huomion siihen, ettei alkoholia välitettäisi alaikäisille.

---

2. PÄIHDETYÖN ORGANISOITUMINEN

2.1 TURUN KAUPUNGIN PÄIHDEOHJELMA 2005–2010 JA PÄIHDETYÖN YHTEISTYÖRYHMÄ

Turun kaupungin päihdeohjelma 2005–2010 linjaa Turussa tehtävää päihdetyötä. Ohjelman painotus on ehkäisevässä päihdetyössä. Päihdeohjelman toimenpiteet kohdistuvat tupakoinnin sekä alkoholin ja huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn. Lisäksi ohjelma linjaa tiettyjä yleisiä ja yhteisiä toimenpiteitä, joilla hallintokunnat tukevat päihdetyötä tekevien järjestöjen toimintaa.

Päihdeohjelman toteutumisesta sekä toiminnan raportoinnista vastaa päihdetyön yhteistyöryhmä. Päihdetyön yhteistyöryhmä on palvelutoimen apulaiskaupunginjohtajan asettama työryhmä, jonka jäsenet koostuvat Turun kaupungin eri hallintokuntien päihdeasioista vastaavista virkamiehistä.

Päihdetyön yhteistyöryhmän jäsenet vuonna 2009 olivat:

Tulosaluejohtaja Hilikka Virtanen (sosiaali- ja terveystoimi)
Palvelujohtaja Maisa Kuusela (sosiaali- ja terveystoimi)
Ylihoitaja Leena Savunen (sosiaali- ja terveystoimi)
Tutkimussihteeri Pirkko Kosonen (sosiaali- ja terveystoimi)
Suunnittelija Niina Jalo (sosiaali- ja terveystoimi)
Tulosaluejohtaja Leila Visa (sosiaali- ja terveystoimi)
Johtava sosiaaliryöntekijä Marja Suviala (sosiaali- ja terveystoimi)
Vs toimistopäällikkö Tarja Salenius (sosiaali- ja terveystoimi)
Toiminnanjohtaja Anne-Marie Rautiainen (nuorisoasiainkeskus)
Erytispalvelupäällikkö Tea Kiviluoma (opetuspalvelukeskus)
Johtava rehtori Seija Mattila (ammatti-instituutti)

Vuoden 2009 aikana päihdetyön yhteistyöryhmä kokoontui kaksi kertaa ja sen puheenjohtajana toimi Marja Suviala. Sosiaali- ja terveystoimen yhdistymisen johdosta päihdetyön yhteistyöryhmän kokoonpanoa tarkistettiin syksyllä 2009. Ryhmä jatkaa toimintaansa uudella kokoonpanolla vuonna 2010.

Tätä tilinpäätöstä kirjoitettaessa päihdetyön yhteistyöryhmä valmistelelee Turun kaupungin päihde- ja mielenterveysohjelmaa vuosiksi 2011–2015 valtakunnallisten linjausten mukaisesti.

2.2 TURUN PÄIHDEPALVELUJÄRJESTELMÄ

Ehkäisevä päihdetyö: Turussa tehtävää ehkäisevää päihdetyötä koordinoi sosiaali- ja terveystoimen alainen terveyden edistämisen yksikkö. Käytännön toimenpiteissä keskeisiä toimijoita ovat koulut, kouluterveydenhuolto, nuorisotyö sekä eri järjestöjen tekemä työ. Turussa toimii myös Nuorten päihdemyrkytysten ennaltaehkäisytyöryhmä (MYKY-ryhmä), jonka toiminnasta kerrotaan tämän raportin luvussa 5.4.

Korjaava päihdetyö ja päihdehoito toteutuvat Turun sosiaali- ja terveystoimen, Turun A-klinikkatoimen sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin Turun yliopistollisen keskussairaalan (TYKS) yhteistyönä. Lisäksi päihdekuntoutusta hankitaan maksusitoumusmenettelyllä eri puolilla Suomea toimivilta hoito- ja kuntoutusyksiköiltä.

Avohoito: Alaikäisiä päihdekokeilijoita hoidetaan Turun sosiaali- ja terveystoimen Lasten ja nuorten päihdepoliklinikalla. Yleisin reitti lasten ja nuorten päihdepoliklinikan asiakkaaksi tapahtuu Turun sosiaali- ja terveystoimen hallinnoiman Nuorten selviämisaseman asiakkuuden kautta tai kouluterveydenhoitajan läheteellä.

Aikuisten riippuvuusongelmaisten avohoitopalvelut hankitaan A-klinikkasäätiön alaiselta Turun A-klinikkatoimelta. A-klinikkasäätiön Turun nuorisoasema palvelee 15–24-vuotiaita ja A-klinikka tätä vanhempia asiakkaita.

Päihdeongelmaisten raskaana olevien ja päihdeäitien hoito on keskitetty TYKS:in HAL-poliklinikalle (Huumeet – Alkoholi – Lääkkeet – poliklinikka).

Päihdeongelmaisten äitien ja perheiden palvelua hankitaan myös Turun Ensi- ja turvakoti ry:ltä. Ensikoti Pinja on päihdeongelmien hoitoon erikoistunut kuntoutusyhteisö raskaana oleville tai vastikään synnyttäneille naisille ja heidän lapsilleen. Avopalveluyksikkö Olivia on tarkoitettu päihdeongelmaisille raskaana oleville tai vastikään synnyttäneille naisille sekä heidän lapsilleen sekä lasten isille.

Korvaushoito: Opioidiriippuvaisen potilaan alustava korvaushoidontarpeen arvio tehdään terveysasemalla. Tarkka hoidon arviointi tehdään TYKS:in addiktiopoliklinikalla ja hoidon aloitus Turun psykiatrian korvaushoitopoliklinikalla. Korvaushoitopoliklinikalta potilaat siirtyvät kuntouttavan korvaushoidon jälkeen jatkohoitoon terveysasemille.

Katkaisuhoito: Katkaisuhoitopalveluja ostetaan Turun A-klinikkatoimen Katkaisuhoitoasemalta eli Katkolta. Vaikeiden päihde- ja mielenterveysongelmaisten katkaisuhoitoa tehdään myös Turun psykiatrian päihdeosastolla.

Kuntoutushoidot: Laitoskuntoutusjaksoja ostetaan useilta eri päihdehoitolaitoksilta eri puolilta Suomea.

Asumispalvelut: Turun sosiaali- ja terveystoimi järjestää päihdeongelmaisten ensisuoja- ja asumispalvelut. Sosiaali- ja terveystoimi tuottaa itse päihdehuollon palveluja ja hankkii niitä myös ostopalveluina eri yksiköiltä.

Haittojen ehkäisy: Päihdehoitopalvelujen rinnalla Turussa toimii kaksi päihdeidenkäyttäjille tarkoitettua matalan kynnyksen palvelua, joiden ensisijaisena tavoitteena on päihdehaittojen vähentäminen: Ruiskuhuumeidenkäyttäjille tarkoitettu terveysneuvontapiste Milli sekä asunnottomille ja päihdeongelmaisille tarkoitettu Sirkkalan päiväkeskus.

---

3. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ TURUSSA 2009

3.1 OPETUSTOIMI

3.1.1 Opetustoimen turvallisuussuunnittelua koskevat ohjeet

Opetustoimella on opetuslautakunnan hyväksymä turvallisuussuunnitelma 2004–2008. Suunnitelmaa tarkistettiin syksyllä 2007. Suunnitelman laajamittaisempi tarkistustyö käynnistyi syyskuussa 2009. Tavoitteeksi asetettiin, että tarkistettu suunnitelma on valmis keväällä 2010. Tarkistustyössä otetaan huomioon mm.

- oppilashuollollinen tuki ja ohjaus koulunkäynnissä
- oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveys
- ongelma- ja kriisitilanteet sekä niiden ehkäiseminen
- henkilökunnan turvallisuus

Kouluille annetaan ohjeet mm. oppilaiden tupakoinnin ja päihteiden käytön ehkäisystä sekä menettelytapaohjeet henkilökunnan päihteiden käyttöä koskeviin tilanteisiin. Lähtökohtana on, että koulun tulee olla päihteetön työympäristö. Tupakointi on kielletty oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä pääasiassa alle 18 -vuotiaille tarkoitetuilla ulkoalueilla.

Koululla tulee olla päihdeohjelma. Päihdeohjelman tulee tukea koulun yleisiä kasvatustavoitteita. Jokaisen koulussa työskentelevän on havaitessaan päihteiden käyttöä puututtava tilanteeseen.

Oppilashuoltoryhmä on oppilaiden hoitoonohjauksessa keskeinen toteuttaja ja toimii opettajien tukena. Akuuteissa päihdetilanteissa terveydenhoitaja arvioi oppilaan terveydentilan ja tarvittavat hoitotoimenpiteet. Mikäli terveydenhoitaja ei ole paikalla akuutissa hoitoa vaativassa tilanteessa, muun henkilökunnan on huolehdittava hoitoon saattamisesta. Lasten ja nuorten päihdepoliklinikka on koululaisten päihdekysymyksissä ensisijainen tutkimus- ja hoitopaikka.

Mikäli oppilas on koulussa päihtyneenä tai tietoon tulee oppilaalta itseltään, vanhemmilta tai oppilastovereilta ongelmallista päihteidenkäyttöä, tulee koulun tehdä lastensuojeluilmoitus (Lastensuojelulaki § 25).

3.1.2 Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevat hankkeet

Aktiivinen ja turvallinen koulupäivä-hanke

Aktiivinen elämäntapa, positiivinen elämänasenne, viiteryhvät ja yhteisöt sekä tunne kuulumisesta, osallistumisesta ja vaikuttamisesta ovat keskeisiä hyvinvoinnin osatekijöitä. Ne ovat myös oleellisia oppimisen ja kehittymisen lähtökoh-
tia. Aktiivinen ja turvallinen koulupäivä – kehittämistyön tavoitteena on yhdessä kaikkien perusopetuksen koulujen kanssa luoda konkreettisia työkaluja koulujen arkeen yllä mainittujen asioiden edistämiseksi.

Koulupäivän aikaiseen aktivointiin ja osallisuuteen pyritään muun muassa väli-

tuntitoimintaa kehittämällä. Oppilaita kannustetaan ottamaan itse vastuuta välituntitoiminnan organisoimisesta (välituntiliikuttajatoiminta). Koulut saavat käyttöönsä erilaisia liikunta-, leikki- ja temppuvälineitä sekä aktivointimateriaaleja. Toiminta rakennetaan kampanjoiksi eri teemojen, kuten sirkuksen (Salaisuuksien Sirkus), talven toimintojen (Viileet välituntileikit) jne. mukaan.

Keskeisessä roolissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämässä on iltapäivän aikaisen harrastetoiminnan kehittäminen. Tavoitteena on laajaan yhteistyökumppanuuteen (kaupunki, yhdistykset, seurakunnat, säätiöt, yritykset jne.) perustuvan aktiivisen ja turvallisen iltapäivän mallin rakentaminen.

Syksyllä 2009 käynnistyi virallisesti iso EU-rahoitteinen yhteistyöhanke Tallinnan kaupungin kanssa osana Central Baltic Interreg IV A -ohjelmaa.

Kelpo- hanke

Turku on saanut valtionavustusta vuodesta 2008 lähtien tehostetun ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen kehittämiseen. Toiminnan kohteena ovat esi- ja perusopetuksen oppilaat. KELPO on osa opetusministeriön Perusopetus paremmaksi -ohjelmaa, jonka tavoitteena on toteuttaa erityisopetuksen uutta vuonna 2007 voimaan tullutta strategiaa.

Tavoitteena on kunnallinen ja alueellinen tehostetun ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen ja tukipalvelujen järjestämisen rakenteen selkiyttäminen ja toimintamuotojen ja menetelmien kehittäminen perusopetuksessa.

LUJA-hanke - Terveysliikuntaa lukioon

Terveysliikunta-hanke (LUJA) toteutettiin Turun kaupungin suomenkielisissä päivälukioissa vuosina 2007 – 2009. Hankkeen tarkoituksena oli luoda iloisia, liikunnallisia, terveyttä ja hyvinvointia tukevia toiminnallisia sisältöjä lukion arkeen. Kohderyhminä olivat lukion opiskelijat ja opettajat.

Terveysliikunta -hankkeen tavoitteena oli liikunnan- ja terveystiedon opettajien, fysioterapeuttien ja terveydenhoitajien yhteistyönä suunnitella lukioon hyvinvointia ja jaksamista edistävää sekä stressioireita ehkäisevää liikuntaa ja tietoutta. Hankkeen aikana suunniteltiin lukion opiskelijoille ja opettajille omat terveyttä edistävät, opiskelu-/työkykyä ja jaksamista tukevat toiminnalliset kokonaisuudet osaksi opetusta ja hyvinvointityötä.

3.2 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

3.2.1 Alkoholinkäytön mini-interventio perusterveydenhuollossa

Vuonna 2009 lastenneuvoloille tehtiin ohjeistus perheiden alkoholin käytön puheeksi ottoa varten. Kaikissa lastenneuvoloissa otettiin käyttöön AUDIT-C kysely. Perheiden alkoholinkäyttöä kysytään jatkossa kaikilta äideiltä – ja isiltä – rutiininomaisesti sovittujen käyntien yhteydessä (ensikäynti, 6 kk, 2,5v, 4v, 5v ja 6v.) Lasten neuvoloiden työntekijöille järjestettiin kaksi puheeksiotto -koulutusta sekä jaettiin materiaalia puheeksi oton tueksi.

3.2.2 Tupakoinnin ehkäisy ja sosiaali- ja terveystoimen savuttomuus-ohjelma

Turun terveystoimi julistautui pitkän valmisteluprosessin jälkeen savuttomuutta tukevaksi työyhteisöksi 1.9.2008. Sosiaali- ja terveystoimi yhdistyvät vuoden 2009 alussa ja savuttomuus-ohjelma laajeni koskemaan koko sosiaali- ja terveystoimea 1.8.2009. Toimintaohjelmaan sisältyy tupakoinnin rajoittaminen työajalla sekä 200 euron arvoinen tuki tupakoinnin lääkevieroitukseen työntekijöille.

Ohjelman tuloksia seurataan joka toinen vuosi tehtävin kyselyin. Joulukuussa 2008 tehdyn kyselyn mukaan kaikkien tupakoivien työntekijöiden (entisen terveystoimen osalta) määrä vähentyi 22 prosentista 15 prosenttiin. Ohjelma ja vieroittautumisen tukeminen saivat henkilöstöltä paljon kehuja, mutta uusien tupakapaikkojen sijaintia kritisoitiin. Seuraava seurantakysely tehdään joulukuussa 2010, jolloin saadaan tietoa ohjelman tuloksista koko organisaation osalta.

3.2.3 Kehittämishankkeet

Perhefoorumi -hanke

Terveyden edistämisen yksikön Perhefoorumi-hankkeessa 2007–2009 kehitettiin koulujen vanhempainiltatoimintaa ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena oli ennaltaehkäistä lasten ja nuorten tupakointia, alkoholin ja huumausaineiden kokeilukäyttöä sekä päihdeongelmia tukemalla vanhempien kasvatustaitoja sekä luomalla tuki- ja keskusteluverkostoja paikalliselle tasolle jo ennen kuin ongelmat ehtivät kehittyä. Yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat Turun liikuntapalvelukeskus, Turun yliopisto, Turun alueellinen vanhempainyhdistys Turvary ry. sekä Vasaramäen koulu. Vuonna 2009 hankkeessa oli mukana 4 pilottikoulua ja toimintamallia levitettiin tiedotuksen ja koulutuksen kautta muihin alakouluihin. Hankkeen tulokset ja kokemukset uudelta toimintamallista ovat erittäin positiiviset. Perhefoorumi-toiminta jatkuu kouluilla hankkeen jälkeen koulujen vanhempainyhdistysten vetämänä ja opetuspalvelukeskus myöntää avustusta toiminnan toteuttamiseen.

Alkoholihaittojen ehkäisy ja vähentäminen paikallistasolla -hanke

Terveyden edistämisen yksikön Alkoholihaittojen ehkäisy ja vähentäminen hankkeessa 2007–2009 tehostettiin Turun kaupungin päihdeohjelman 2005–2010 tavoitteiden toteutumista eri Turun asuinalueilla ja kerättiin tietoa seuraavaan päihdeohjelmaan. Tavoitteena oli lisätä koulujen, nuorisotyöntekijöiden, yhdistysten ja muiden toimijoiden yhteistyötä, sekä tukea paikallisella tasolla tehtävää työtä päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Hankkeen aikana perustettiin paikallisia päihdetyöryhmiä eri asuinalueille. Toiminnan tavoitteena oli esille nousseiden paikallisten toimintojen käynnistäminen ja tukeminen. Hankkeen puitteissa vakiinnutettiin paikallisen päihdetyöryhmän toiminta kolmella pilottiasuinalueella ja työryhmät jatkavat toimintaansa hankkeen jälkeen.

Vuoden 2009 aikana tehostettiin edelleen ehkäisevän päihdetyön järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä. Jatkossa järjestöille järjestetään yhteisiä kehittämispäiviä kaksi kertaa vuodessa. Keväällä 2009 kerättiin tietoa Turun päihde-tilanteesta paikallisten virkamiesten, järjestöjen ja asukkaiden näkökulmasta Webropol-kyselyn avulla. Kyselyn tarkoituksena oli saada esiin paikallisten toimijoiden ja asukkaiden näkemyksiä päihdeasioista ja siitä, mihin kaupungin pitäisi päihdetyössä resursseja panostaa. Kyselyn tietoja käytetään Turun uuden päihdeohjelman valmistelutyössä. Kyselyn pohjalta on myös tehty opinnäytetyö.

Vuonna 2009 terveydenhoitajaopiskelijoiden kouluttaminen päihdeneuvojiksi jatkui ja opiskelijat pitivät oppitunteja turkulaisissa kouluissa. Lisäksi tehostettiin alkoholinmyynnin omavalvontaa yhteistyössä elinkeinonharjoittajien kanssa toteuttamalla Älä välitä – kampanja keväällä ja syksyllä. Hankkeen aikana toteutetut toimintatavat jäävät hankkeen jälkeen osaksi terveyden edistämisen yksikön toimintaa.

3.3 EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN YHDISTYKSET JA JÄRJESTÖT

Turussa toimii useita ehkäisevää päihdetyötä tekeviä yhdistyksiä ja järjestöjä:

- ABC- Nuorisotoiminta yhdistys
- ETU ry, Elämähallinta, tuki ja uudistuminen
- Irti Huumeista
- Kansan Raittiusliiton Turun pj.
- Kunnan Elämä Turun Aluekeskus
- Lounais-Suomen liikenneturvallisuustyön keskus
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri
- Naistenkartano
- Nuorten työtuki
- Operaatio Toivo
- Raittiusyhdistys Taimi II
- Raittiusyhdistys Toivo II
- Terveys
- Tietu
- Turun A-Kilta
- Turun Alueen Elämäntapayhdistys
- Turun Etra
- Turun Iranilainen kulttuuriseura
- Turun Katulähetys
- Turun Kristillinen Raittiusseura
- Turun Lahiradioyhdistys
- Turun Nuorten Yökahvila Tuki
- Turun Rautatieläisten raittiusyhdistys
- Turun Sininauha
- Varsinais-Suomen Kansallinen terveystieteiden tutkimuskeskus
- Varsinais-Suomen Myllyhoitoyhdistys
- Varsinais-Suomen Raittiuspiiri
- Youth Against Drugs Turun paikallisosasto

Terveyden edistämisen yksikkö järjestää järjestöille yhteisiä tapaamisia kaksi kertaa vuodessa.

19.1.2009 pidettiin Turun ehkäisevän päihdetyön järjestöjen tapaaminen ja avustusinfo, johon osallistui edustajia 15:sta ehkäisevän päihdetyön järjestöstä, yhteensä 20 henkilöä. Avustusinfossa käytiin läpi peruspalvelulautakunnan myöntämät avustukset, raha-automaattiyhdistyksen avustukset, terveyden edistämisen määräraha sekä KASTE- ohjelman rahoitus. Lisäksi vaihdettiin ajankohtaisia kuulumisia ja sovittiin yhteistyöstä järjestöjen kesken jatkossa.

3.9.2009 järjestettiin koulutusiltapäivä, johon osallistui 13 henkilöä 8:sta eri järjestöstä. Sairaanhoidtaja Ilkka Helamo piti luennon aiheesta päihderiippuvuus- miten riippuvuus syntyy ja miten toipuminen on mahdollista.

Valtakunnalliset päihdepäivät järjestettiin Turussa 15–16.9. Ehkäisevän päihdetyön järjestöillä oli päihdepäivillä yhteinen jaettu osasto, jossa esiteltiin järjestöjen tekemää työtä.

Turun peruspalvelulautakunta tukee järjestöjen toimintaa pienimuotoisin avustuksin. Vuonna 2009 ostopalvelut muuttuivat kohdennetuiksi avustuksiksi johonkin tiettyyn yhdistyksen tekemään toimintamuotoon tai palveluun.

Talous:

Terveyslautakunnan avustukset ja ostopalvelut:

	2005	2006	2007	2008	2009
Avustukset	39 100 €	29 500 €	32 300 €	28 300 €	97 760
Ostopalvelut	107 500 €	107 800 €	104 600 €	107 850 €	-
Yhteensä	146 600 €	136 800 €	136 900 €	136 150 €	97 760 €

---

4. KORJAAVA PÄIHDETYÖ TURUSSA 2009

4.1 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

4.1.1 Päihdepsykiatrian yksikkö

Päihdepsykiatrian yksikkö kuuluu Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen erikoissairaanhoidon tulosalueeseen. Yksikön muodostavat päihdepsykiatrian poliklinikka, päihdepsykiatrian osasto A3 sekä korvaushoitopoliklinikka. Sosiaali- ja terveystoimen omien yksiköiden lisäksi päihdepsykiatrian yksikkö tuottaa palveluita kaupungin muille organisaatioille sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kunnille sopimuksen mukaan.

Päihdepsykiatrian poliklinikalla tehdään päihteiden käyttäjien hoidon tarpeen arviointia, suunnittelua ja toteutusta sekä verkostotyötä alueen muiden päihdetoimijoiden ja lastensuojelun kanssa. Hoito painottuu huumeidenkäyttäjien vieroitus- hoitoihin, joihin sisältyy lääkehoidon lisäksi supportiivista terapiaa ja perhetyötä.

Henkilöstö: 1/2 osastonhoitaja, 1 sairaanhoitaja, 2 erikoissairaanhoitajaa, 1 lääkäri, 1/3 sosiaalityöntekijä.

Osasto A3 on 12-paikkainen suljettu psykiatrinen vuodeosasto, jonka tehtävänä on tutkia ja hoitaa vakavista mielenterveys- ja päihderiippuvuusongelmista kärsiviä potilaita (18-64v). Se vastaa ensisijaisesti turkulaisten ympärivuorokautisista päihdepsykiatrisista osastopalveluista. **Henkilöstö:** 1 lääkäri, 1 osastonhoitaja, 5 sairaanhoitajaa, 5 mielisairaanhoitajaa, 3 sairaala-apulaista, 1/3 sosiaalityöntekijä, 1/2 osastosihteeri.

Korvaushoitopoliklinikka toteuttaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoa. Korvaushoito perustuu hoitosuunnitelmaan, jossa potilaslähtöisesti määritellään hoidon tavoitteet ja sisältö. Korvaushoito on joko kuntouttavaa, huumeettomuuteen tähtäävää hoitoa tai potilaan elämänlaadun parantamiseen ja terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää hoitoa. Hoito on integroitua hoitoa, jossa yhdistyy opioidiriippuvuuden hoidon lisäksi psykososiaalinen hoito. Molemmissa hoidoissa käytetään hoidon apuna metadonia tai buprenorfiinia sisältäviä lääkkeitä. **Henkilöstö:** 1 lääkäri, 1/2 osastonhoitaja (yhteinen päihdepsyk.poliklinikan kanssa), 2 sairaanhoitajaa, 4 erikoissairaanhoitajaa, 1/3 sosiaalityöntekijä.

Asiakasmäärät:

	2005	2006	2007	2008	2009
Päihdepsykiatrian osasto A3					
Yksittäisiä asiakkaita			221	233	231
Hoitojaksoja	268	272	313	307	274
Ulkopaikkakuntalaisten hoitojaksoja	21	22	33 (15as)	24 (17as)	2
keskimääräinen hoitojakson pituus					14,7vrk
Päihdepsykiatrian poliklinikka					
Yksittäisiä asiakkaita			171	206	201
Poliklinikkakäyntejä	2161	1866	1341	1502	1760
Päättyneitä hoitojaksoja	219	196	222	218	201
Ulkopaikkakuntalaisten hoitojaksoja	11	8	10 (9 as)	11	2
Korvaushoitopoliklinikka					
Yksittäisiä asiakkaita			92	104	110
Ulkopaikkakuntalaisten hoitojaksoja				4	1
Poliklinikkakäyntejä		16 038	15 952	15 583	18 068
Vuoden lopussa poliklinikalla hoidossa potilaita	52	59	60	60	80
Metadoni-potilaita	20	27	26	29	27
Suboxone-potilaita	31	30	32	29	50
Subutex-potilaita	1	2	2	2	3

Perusterveydenhuollossa hoidettavat ylläpitohoitopotilaat

Terveysasemilla toteutetaan kuntouttavan korvaushoidon jälkeen tapahtuva opioi-
diriippuvaisten potilaiden jatkohoito, joka painottuu lääkehoidon toteuttamiseen. 70
% asiakkaista saa suboxone-hoitoa, 30 % metadoni-hoitoa.

Asiakkaiden määrä	2005	2006	2007	2008	2009
Vuoden lopussa	13	24	37	48	63

Talous:

	2005	2006	2007	2008	2009
Päihde- ja korvaus- hoitopoliklinikat	607.342 €	733.038 €	729.632 €	728.100 €	805.925
Osasto A3	1.247.846 €	1.291.976 €	1.300.385 €	1.028.170 €	1.178 822€
Päihdepsykiatrian yksikkö yhteensä	1.855.188 €	2.025.014 €	2.030.017 €	1.756.270 €	1.984747€

4.1.2 Terveysneuvontapiste MILLI

Terveysneuvontapiste Milli toimii suonensisäisesti huumeita käyttävien neuvonta-
pisteinä. Toiminnassa noudatetaan suomalaisen terveysneuvontapisteen periaat-
teita. Näitä ovat 1) mahdollisuus asioida nimettömänä, 2) ruiskujen ja neulojen
vaihtotoiminta sekä 3) mahdollisuus osallistua tukikeskusteluihin. Toiminnan tavoit-
teena on ehkäistä veriteitse tarttuvien tautien leviämistä, parantaa aineiden käyttä-
jien elämänlaatua sekä tavoittaa käyttäjiä tarjoamalla heille mahdollisimman hel-
posti lähestyttävä paikka ja näin madaltaa myös kynnystä hoitoon hakeutumiseksi.

Millin toiminta on Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen ja nuorisoasiankes-
kuksen ylläpitämää, päävastuun kuuluessa sosiaali- ja terveystoimelle. Millissä

työskentelee yhden terveydenhoitajan lisäksi terveydenhuollon eri toimipisteiden työntekijöitä vuorotellen. Näiden henkilöiden palkkakustannukset eivät sisälly Millin budjettiin. Aids- tukikeskuksesta on ostettu asiakkaiden HIV- ja hepatiittinäytteiden otto Millissä kerran viikossa.

Terveysneuvontapiste Millin palveluja annettiin myyntisopimuksella Kaarinan-Piikkiön, Härkätien kuntayhtymän, Loimaan, Naantalin kuntayhtymän, Pöytyän, Paraisten ja Raision terveyskeskusten asiakkaille. Ulkokuntalaisia asiakkaita oli kaikkiaan 126.

Asiakaskäynnit ovat hieman laskeneet edellisestä vuodesta ja myös vaihdettujen neulojen ja ruiskujen määrä on laskenut. Asiakkaille on tarjottu A- ja B-hepatiittirokotuksia edellisten vuosien tapaan. Rokotuskattavuus on vanhojen asiakkaiden keskuudessa ollut erinomainen ja myös uusia asiakkaita on saatu mukavasti rokotettua.

Millissä jaetaan kondomeja ja liukasteita. Lisäksi lääkäri on ollut tavoitettavissa 2 tuntia viikossa ja se on mahdollistanut myös raskauden ehkäisykapseleiden asentamisen sitä haluaville.

Millin henkilökunta huolehti vuonna 2009 kahden (lokakuussa lähtien yhden) korvaus-hoidossa olevan asiakkaan lääkityksen käytännön järjestämisestä mukaan lukien siihen liittyvät virtsanäytteet ja tukikeskustelut. Tämä on tapahtunut terveyskeskuspäivystyksen tiloissa kerran viikossa.

Asiakastilastot:

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakaskäyntejä yht. joista	6458	6379	5827	6883	6378
<i>Ulkokuntalaisten käyntejä</i>	471	510	410	502	588
Eri asiakkaita, joista <i>turkulaisia</i>	839	890	857	870	891
				725	765
Jaetut ruiskut (kpl)	n. 180 000	n. 180 000	201 698	198 895	174 773
Jaetut neulat (kpl)			251 308	238 975	202 724
Hiv- näytteiden määrä	140, kaikki negatiivisia	124, kaikki negatiivisia	131, kaikki negatiivisia	110, kaikki negatiivisia	96, kaikki negatiivisia
Asiakkaiden sukupuolijakauma	72 % miehiä	73 % miehiä	73 % miehiä	70 % miehiä	75 % miehiä
Kävijöiden keski-ikä	27 vuotta	27 vuotta	28 vuotta	29 vuotta	29 vuotta

Talous:

2005	2006	2007	2008	2009
108 261 €	92 928 €*	96 252€	87 286 €	n. 80 000€

*Vuoden 2006 menot ovat aikaisempaa pienemmät muuttuneiden henkilöstökustannusten vuoksi, Millin varsinaisessa toiminnassa ei kuitenkaan ole tapahtunut supistuksia.

4.1.3 Nuorten selviämisasema

Nuorten selviämisaseman toiminnan tarkoituksena on auttaa nuorta tilanteessa, jossa hän on päihteiden vaikutuksesta menettänyt käyttäytymisensä kontrollin ja vaarassa vahingoittaa itseään tai toista ihmistä. Nuorten selviämisasema toimii poliisilaitoksen putkatiloissa ja on auki kouluvuoden aikana perjantai- ja lauantai – iltaisin klo 20.30 – 02.00. Muutaman kerran vuodessa toteutetaan tämän lisäksi ns. tehoviikonloppu, jolloin alaikäisten nuorten valvontaan ja auttamiseen valjastetaan tavallista laajempi vapaaehtois- ja viranomaistyöntekijäryhmä. Tällainen tehoviikonloppu toteutetaan esim. juhlapyhinä. Talvikauden aikana selviämisasemalla työskentelee kaksi työntekijää, joista toinen on terveydenhoitaja ja toinen sosiaalityöntekijä tai nuorisotyöntekijä. Kesäkaudella ja tehoviikonloppuina asemalla työskentelee kolme tai neljä työntekijää.

Kuten aiempinakin vuosina, poliisi toimitti selviämisasemalle myös vuonna 2009 lähes kaikki asiakkaat. Selviämisaseman nuorten keski-ikä on viime vuosista hieman nousut, ollen vuonna 2009 16,3 vuotta. Edellisten vuosien tapaan selkeästi käytetyin päihdeaine oli olut. Humalassa olleiden nuorten promillemäärän keskiarvo oli 1,06 promillea ja korkein yksittäinen promillemäärä 2,88 promillea. Viime vuonna y selviämisasemalla käyneistä nuorista yksi antoi positiivisen huumetestin tuloksen.

Jokaisesta päihtymyksen vuoksi talteen otetusta nuoresta tehtiin ilmoitus kotiin vanhemmille ja lastensuojeluun. Nuoret ohjataan arviointikäynnille lasten- ja nuorten päihdepoliklinikalle. Ulkokuntalaisista asiakkaista ilmoitus tehdään kotikunnan sosiaalitoimistoon. Suurin osa ulkokuntalaisista nuorista on kotoisin Turun lähikunnista. Turku on solminut 12 lähikunnan/kuntainliiton kanssa sopimuksen siitä, että ne korvaavat selviämisasemalle päätyneistä nuoristaan aiheutuneet kulut.

Asiakastilastot:

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakaskäyntejä yht., joista	196	139	176	228	223
<i>Turkulaisten käyntejä</i>	<i>142</i>	<i>72</i>	<i>139</i>	<i>136</i>	<i>154</i>
<i>Ulkokuntalaisten käyntejä</i>	<i>54</i>	<i>67</i>	<i>37</i>	<i>92</i>	<i>69</i>
Asiakkaiden sukupuolijakauma	73 % poikia 27 % tyttöjä	67 % poikia 33 % tyttöjä	72 % poikia 28 % tyttöjä	64 % poikia 36 % tyttöjä	67 % poikia 33 % tyttöjä
Kävijöiden keski-ikä	16,0 vuotta	16,3 vuotta	16,0 vuotta	15,8 vuotta	16,3 vuotta

Talous:

	2005	2006	2007	2008	2009
Selviämisasema	35 771€	74 025€*	76 728 €	61 755€	76 761 €

*Vuoden 2006 menojen nousu johtuu yhden erikoissairaanhoidajan palkan siirtämisestä samalle kustannuspaikalle. Erikoissairaanhoidaja ei kuitenkaan työskentele Selviämisasemalla.

4.1.4 Lasten ja nuorten päihdepoliklinikka

Lasten ja nuorten poliklinikan yhteydessä toimiva päihdepoliklinikka on Turun sosiaali- ja terveystoimen erikoissairaanhoidon yksikkö. Poliklinikalla hoidetaan turkulaisia alle 18-vuotiaita nuoria, joilla on varhaisen vaiheen alkoholin tai huumeiden kokeilua tai käyttöä. 63 % asiakkaista tulee Nuorten selviämisaseman läheteellä.

Lasten ja nuorten päihdepoliklinikan tavoitteena on ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvien terveydellisten ja sosiaalisten haittojen ilmaantumista, päihderiippuvuuden syntymistä sekä nuorten syrjäytymistä.

Poliklinikalla on käytössä varhaisen puuttumisen interventiomalli, joka perustuu motivoivaan haastatteluun ja kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan. Hoito-ohjelma pohjautuu yhdysvaltalaiseen (Cannabis Youth Treatment, CYT) ohjelmaan, joka on muokattu Suomen oloihin soveltuvaksi. Hoito-ohjelmaan sisältyy lääkärin ja hoitajan arviointikäynti perheelle, nuorelle yhdeksän yksilökäyntiä, vanhemmille/hoitajille oma käynti sekä perheen yhteinen päätöskäynti hoitajan vastaanotolla. Lisäksi intervention jälkeen on neljä seurantakäyntiä vuoden aikana. Interventio-käynteihin sisältyy myös satunnaisesti huumeeseulanäytteiden ottaminen. Osa nuorista käy läpi lyhennetyn interventio-ohjelman, ns. mini-intervention. Poliklinikalla on käytössä tupakasta vieroitusohjelma. Tärkeä osa toimintaa on verkostoituminen yhteistyökumppaneiden kanssa sekä asiantuntija- ja konsultaatioavun tarjoaminen.

Alko tukee päihdepoliklinikan toimintaa vuosittain rahasummalla, jolla hankitaan asiakkaille palkkio (elokuvalippu, uimalippu tms.) toteutuneesta interventiosta. Palkkio annetaan päätöskäynnillä. Tarkoituksena on kannustaa nuorta päihteettömiin valintoihin.

Vuoden 2009 aikana päihdepoliklinikalle saapuneista uusista läheteistä (227 kpl) laskettu keski-ikä oli 15,5 vuotta. Poikien osuus oli 62 % ja tyttöjen osuus 38 %.

Päihdepoliklinikalle lähettämisen syynä oli alkoholi 85 %:lla (186), pääsääntöisesti olut. Tupakka on ollut lähettämisen aiheena 7 %:lla (15). Nuuskan käyttöä tai kokeilua esiintyi muutamassa tapauksessa. Kannabis oli lähettämisen aiheena 9 %:lla (20).

Asiakastilastot:

	2005	2006	2007	2008	2009
Suoritteiden määrä	2264	1594	1988	1879	1883
Lähetteen määrä	211	135	184	202	227
Arviointikäyntejä	128	108	126	173	220
Hoito-ohjelmaan ohjautuneet	67	48	59	85	152
Hoidon keskeyttäneet		7	7	14	2
Jatko-ohjaus muualle	7	20	29	8	12

Talous	2006	2007	2008	2009
Lasten ja nuorten päihdepoliklinikka	103 136€	104 000€	105 000€	108 885€

Henkilöstö: terveydenhoitaja, sairaanhoitaja ja osa-aikainen lääkäri (7,5 h/viikko)

4.1.5 Päihdehuollon yksiköt

Sosiaali- ja terveystoimen sosiaalityön tulosalue tuottaa itse päihdehuollon palveluja neljässä yksikössä. Yksikköjen kokonaispaikkaluku on 139.

Sirkkalan päiväkeskus on turkulaisille asunnottomille ja päihdeongelmaisille tarkoitettu avohuollon palveluyksikkö. Toimintaa ylläpitää Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi ja Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän diakoniakeskus. Päiväkeskus on matalakynnyksinen paikka, johon on helppo tulla ja jossa voi viettää selvän päivän. Asiakkaat voivat ruokailla, käydä suihkussa, pestä pyykkiä, lukea lehtiä, osallistua työntekoon ja erilaisiin retkiin. Päiväkeskuksen kautta voi hakeutua myös muiden päihdehuollon palvelujen piiriin.

Sillankorva tarjoaa ensihoidollisia tilapäismajoituspalveluja myös päihtyneille asiakkaille. **Niuskalan hoitokoti** tuottaa pääosin työikäisille asumis- ja hoitokotipalveluja ja **Paattisten huoltokoti** tuottaa eläkkeellä oleville päihdeongelmaisille hoidollisia palveluja (paikkaluku 66 + 3 intervallipaikkaa). Asiakaskunta päihdehuollon yksiköissä on hyvin moniongelmaista eivätkä em. yksiköt pysty vastaamaan asiakaskunnan moninlaisiin palvelutarpeisiin

Asiakastilastot: Sosiaalitoimen päihdehuollon yksiköt

	2005	2006	2007	2008	2009
Sirkkalan päiväkeskus					
Asiakaskäyntejä	8.169	8.014	9.545	11.587	11.737
Sillankorva					
Hoitopaikkoja	36	36	36	36	36
Asukkaita	248	225	241	272	217
Hoitopäiviä	7.170	8.086	8.166	6.365	5.956
Käyttöaste %	54,6	69,2	61,5	53,9	45,3
Niuskalan hoitokoti					
Hoitopaikat	34	34	34	34	34
Asukkaita	100	114	93	78	97
Hoitopäiviä	11.159	10.703	11.221	11.654	10.552
Käyttöaste %	89,9	86,2	90,4	93,9	85,0
Paattisten huoltokoti					
Hoitopaikat	69	69	69	69	69
Asukkaita	98	88	88	93	90
Hoitopäiviä	21.752	22.576	22.236	22.359	22.664
Käyttöaste %	86,4	89,6	88,3	88,5	90,0
Asumispalvelut yhteensä					
Hoitopaikkoja	139	139	139	139	139
Asukkaita	446	427	423	443	404
Hoitopäiviä	40.081	41.365	41.623	40.378	39.172
Käyttöaste %	79	81,5	82,0	79,4	77,2

Talous / Menot: Sosiaali- ja terveystoimen päihdehuollon yksiköt

vuosi	2005	2006	2007	2008	2009
Sirkkalan päiväkeskus	168.336	163.021	104.605	192.807*	166.895*
Sillankorvan ensisuoja	616.020	616.274	634.958	614.292*	548.406*
Niuskalan hoitokoti	751.675	755.637	608.302	852.486*	700.681*
Paattisten huoltokoti	1.457.019	1.498.206	1.274.364*	1.673.859*	1.341.479*
Yhteensä	2.993.050€	3.033.138€	2.622.229€	3.333.444€	2.757.461€

*) Ruokahuollon menot siirtyneet keskitettyyn ruokahuoltopalveluun.

4.1.6 Päihdehuollon tukiasunnot

Päihdehuollon tukiasunnot sijaitsevat kolmessa erillisessä tukiasuntoyksikössä, Liekakadulla ja Paavinkadulla (yhteensä 51 tukiasuntoa) ja Vähäheikkiläntiellä (10 tukiasuntoa). Tukiasunnoissa asuvia asukkaita oli vuoden 2009 lopussa 73. Päihdehuollon tukiasunnot on suunnattu päihdeongelmallisille, jotka tarvitsevat erityistä tukea asumisessaan. Tukiasunnot ovat kaupungin vuokra-asuntoja, joihin sosiaali- ja terveystoimi osoittaa asukkaat. Vuokrasopimukset tehdään kiinteistöyhtiön ja asukkaan välillä määräajaksi.

Liekakadun tukiasuntojen asukkaiden tukeminen ja ohjaus on kytketty Niuskalan hoitokodin toimintaan, Paavinkadun tukiasuntoyksikön asukkaiden ohjaamisesta vastaa Sillankorvan ensisuoja. Sirkkalan päiväkeskus vastaa Vähäheikkiläntiellä asuvien päihdeongelmaisten tukemisesta.

TALK-hanke: Tuetun asumisen lisäämis- ja kehittämishanke käynnistyi lokakuussa 2009. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on tarjota päihdeongelmallisille asunnottomille asiakkaille tuetun asumisen mahdollisuuksia. Päihdehuollon asumispalvelujen rakennetta pyritään kehittämään itsenäistä asumista tukevaksi valtakunnallista linjausta noudattaen. Tukiasuntotoiminnan lisääntyessä hoitokotipaikkojen tarpeen määrä vähenee.

Tavoitteena on laajentaa tukiasuntotoimintaa ja hankkia asuntoja vuokratyöyhtiöiden yleisestä asuntokannasta yhteistyössä kaupungin vuokratyöyhtiöiden TVT Oy:n ja Koy Lehtolaakson kanssa. Hanke on osa valtakunnallista pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishanketta. Nykyinen ohjelmakausi ajoittuu vuosille 2009 – 2011. Sirkkalan päiväkeskus toimii hankkeen ohjaajatyön kotipesänä. Vuoden 2009 lopussa tukiasuntoja oli hankittu 15 ja asukkaiden kanssa työskenteli kaksi ohjaajaa. Asuntojen ja työntekijöiden määrä tulee lisääntymään vaihteittain. Vuoden 2011 päättyessä hankesuunnitelman mukaisesti asuntoja on 50 ja ohjaajia viisi.

4.1.7 Ostopalvelut

Turun sosiaali- ja terveystoimi ostaa päihdehuollon palveluja asumispalveluja tuottavilta yhdistyksiltä sekä Turun A-klinikkatoimelta. Ostopalveluna hankitaan asumispalveluja, polikliinista päihdehoitoa, katkaisuhuoltopalveluja, kuntoutumishoitoa sekä tuettua asumista kuntoutushoidosta palaaville.

1. Asumispalvelut

vuosi	2005	2006	2007	2008	2009
Nuutinkoti (Turun katulähetys ry)					
Hoitopaikat	57	57	57	54	54
Asukkaita	111	120	131	123	131
Hoitopäiviä	16.148	17.354	18.770	17.459	17.072
Käyttöaste %	78	83	90	88	87
Hoitopaikat	40	40	40	40	40
Sirkkalan hoitokoti (Turvatupa ry)					
Hoitopaikat	40	40	40	40	40
Asukkaita	140	122	128	125	111
Hoitopäiviä	11.658	12.848	12.920	12.542	12.412
Käyttöaste %	80	88	88,5	85,7	85
Ruissalon huoltokoti (Turvatupa ry)					
Hoitopaikat	13	13	13	13	13
Asukkaita	14	16	16	16	17
Hoitopäiviä	3.457	4.135	3.988	3.994	3.941
Käyttöaste %	73	87,1	91	90,9	83,1

Pelastusarmeijan hoitokoti (Pelastusarmeijan säätiö)

Hoitopaikat	25	25	25	25	25
Asukkaita	66	70	55	55	53
Hoitopäiviä	7.431	8.052	8.639	8.620	8.589
Käyttöaste %	81	88,2	94,7	94,2	94,1

Asumispalvelut yhteensä

Hoitopaikat	135	135	135	132	132
Asukkaita	331	328	330	319	312
Hoitopäiviä	38.694	42.389	44.317	42.615	42.014
Käyttöaste %	79	86,0	89,9	88,2	87,2

Ostopalveluhoitokodeissa Pelastusarmeijan hoitokodin käyttöasteet ovat kolmen viimeisen vuoden aikana nousseet yli muiden hoitokotien käyttöasteen eli lähes 95 %:iin. Muissa hoitokodeissa käyttöasteet laskivat vuonna 2009 hieman vuoden 2008 tasosta.

2. Polikliiniset palvelut (A-klinikka, nuorisoasema), turkulaiset asiakkaat (ostopalvelusopimuksella Turun A-klinikkatoimelta)

Sosiaali- ja terveystoimi ostaa päihdehuollon polikliiniset palvelut ostopalvelusopimuksella Turun A-klinikkatoimelta. Palveluja tuottavat Turun A-klinikka ja Turun nuorisoasema.

Turun A-klinikka on avohoitopoliklinikka, joka palvelee Turun ja lähikuntien asukkaita alkoholi-, lääke-, huume- ja sekakäyttöongelmissa sekä peli- ja nettiriippuvuusongelmissa. Asiakkaina ovat sekä itse riippuvuusongelmaiset että heidän läheisensä. Turun nuorisoasema palvelee Turun ja ympäristön sopimuskunnista tulevia alle 25-vuotiaita riippuvuusongelmaisia nuoria sekä heidän läheisiään.

A-klinikan ja Nuorisoaseman turkulaiset asiakkaat yhteensä

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakkaiden määrä^{*)}					
A-klinikka		1.165	1.233		1.208
Nuorisoasema		310	280		265
Yhteensä	1.269	1.475	1.513	1.514	1.473
Käyntien määrä					
A-klinikka		10.605	11.742		11.487
Nuorisoasema		3.449	3.163		3.401
Yhteensä	11.283	14.054	14.905	15.321	14.888

^{*)} Turkulaisten asiakkaiden määrä, sama asiakas voi kuitenkin kirjautua useita kertoja

Turun A-klinikan tilastot (koskevat myös muita kuin turkulaisia asiakkaita)

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakkaita	1.061	1.278	1.346	1.393	1.364
Käyntejä	8.768	11.479	12.522	12.898	12.750
Sukupuoli					
Naisia	342 (32 %)	394 (31 %)	457 (34 %)	473 (34 %)	456 (33,5 %)
Miehiä	716	760	889	921	906
Ikäjakauma					
alle 20v.	0	1	1	1	0
20-24	2	4	5	12	8
25-29	91	142	138	164	144
30-39	235	285	320	321	357
40-49	339	365	357	366	359
50-59	264	321	351	356	338

60-64	64	87	95	88	88
65 ja yli	55	65	60	65	64
ei tietoa	7	8	19	9	90
Riippuvuus					
Alkoholi				965	898
Huumeet				76	106
Lääkkeet				22	22
Sekakäyttö				87	104
Peliriippuvuus tms.				31	36
läheinen / muu					64
ei tietoa					90
Hoitoontuloajankohta					
Uusia asiakkaita (ko. vuonna hoitoon tulleita)	245	358	303	333	271
Vanhoja asiakkaita (edellisenä vuonna tai aikaisemmin hoitoon tulleita)	813	796	1.043	1.061	1.093

Työntekijät: 1 johtaja, 6 sosiaaliterapeuttia (2 osa-aikainen), 2 sairaanhoitajaa, 1 osa-aikainen lääkäri, 1 ohjaaja, 1 osa-aikainen toimistotyöntekijä

**Turun Nuorisoaseman tilastot
(koskevat myös muita kuin turkulaisia asiakkaita)**

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakkaita yhteensä	372	371	347	347	332
Nuoria	262	269	255	259	253
Nuorten vanhempia	97	83	71	60	55
Muita	13	19	21	28	24
Käyntejä				yht.4048	yht.3784
Nuorten	3161	3512	3169		
Nuorten vanhempien	501	590	529		
Muiden	44	50	86		
Sukupuoli					
Tyttyjä	108 (41 %)	125 (46 %)	111 (44 %)	97 (37 %)	106 (42 %)
Poikia	154	171	144	162	147
Ikäjakauma					
15 vuotta ja nuoremmat	1	-	-	0	0
16-17	6	5	7	5	0
18-19	36	36	25	26	28
20-24	154	195	162	157	138
25-29	65	60	61	71	87
30 ja yli	-	-	-	-	-
Riippuvuus					
Alkoholi			59	61	66
Huumeet			89	76	64
Lääkkeet			6	4	5
Sekakäyttö			80	64	91
Peliriippuvuus tms.			21	24	23
Hoitoontuloajankohta					
Uusia asiakkaita (ko. vuonna hoitoon tulleita)	145	152	124	137	118
Vanhoja asiakkaita (edellisenä vuonna tai aikaisemmin hoitoon tulleita)	227	246	223	210	214

Henkilöstö: 1 johtaja, 2 sosiaaliterapeuttia, 2 sairaanhoitajaa (toinen osa-aikainen), 1 osa-aikainen lääkäri, 1 ohjaaja, 1 toimistotyöntekijä.

3. Katkaisuhuito palvelut (Katko) (ostopalvelusopimuksella Turun A-klinikkatoimelta)

Sosiaali- ja terveystoimi hankkii päihderiippuvaisten katkaisuhuito palveluja ostopalvelusopimuksella Turun A-klinikkatoimen alaisilta katkaisuhuitoasemalta

Turun katkaisuhuitoasema (Katko) on aikuisille, yli 18-vuotiaille tarkoitettu päihdekierteen katkaisuun ja vieroitusoireiden hoitoon tarkoitettu palvelulaitos. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu.

Aikaisemmin Turussa toimi myös A-klinikkasäätiön Nuorten hoitoyhteisö eli Nuoho. Nuohon toiminta päättyi vuoden 2007 lopussa.

Turkulaiset asiakkaat Turun katkaisuasemalla (ja Nuohossa)

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakkaiden määrä					
Katkaisuhoitoasema		477	463	474	470
Nuoho		42	41	-	-
Yhteensä	525	519	504	474	470
Hoitovuorokausien määrä					
Katkaisuhoitoasema		5998	6108	5331	5111
Nuoho		832	730	-	-
Yhteensä	6865	6830	6838	5331	5111

Katkaisuhoitoaseman tilastot (koskevat myös muita kuin turkulaisia asiakkaita)

	2005	2006	2007	2008	2009
Asiakkaita	588	586	579	627	598
Hoitojaksoja	869	849	844	915	899
Hoitovuorokausia	6990	6947	7102	6845	6205
Sukupuoli					
Naisia	140 (24 %)	154 (26 %)	131 (23 %)	132 (21 %)	134 (22 %)
Miehiä	448	432	448	489	464
Ikäjakauma					
19 ja nuoremmat	1	2	0	1	1
20-24	26	30	19	43	20
25-29	42	45	47	49	61
30-39	112	104	89	106	97
40-49	184	167	467	174	163
50-59	162	163	188	184	166
60-64	31	44	45	45	57
65 ja yli	30	31	24	19	33
Riippuvuus					
alkoholi		473	485	503	464
huumeet		34	23	33	37
lääkkeet		4	2	5	4
sekakäyttö		75	69	80	74
peliriippuvuus					1
muu / ei tietoa					18

Henkilöstö: 2 sosiaaliterapeuttia (toinen osa-aikainen), 2 sairaanhoitajaa, 1 lääkäri, 9 ohjaajaa, 1 toimistotyöntekijä, 4 muuta henkilökuntaa.

4. Kuntoutumishoidot (ostetaan maksusitoumuksella Turun ulkopuolelta)

vuosi	2005	2006	2007	2008	2009
asiakkaita (aikuiset)	103	102	117	126	109
hoitopäiviä	7.324 *	6.850 *	7.213*	8.631*	7.039

*) hoitopäivissä mukana lapset

Päihdehuollon kuntoutushoidoissa vuonna 2009 oli 109 aikuisasiakasta ja määrärahoja käytettiin ko. asiakkaiden osalta 1.217.965€. Syksyllä 2009 asiakkaita ohjattiin yhä enenevässä määrin päihdehuollon avohuollon piiriin. Turun peruspalvelulautakunta päätti hoitoon lähdistä sosiaalityöntekijöitten esityksestä. Keskimääräinen hoitoaika vuonna 2009 oli kaksi kuukautta.

5. Luotsi-talo (puolimatkantalo)

Luotsin perustehtävänä on ollut tarjota laitospäästä kotutuville päihdehuollon asiakkaille asumispalvelu, joka sisältää mahdollisuuden syvälliseen itsensä ja riippuvuusongelman tarkasteluun siviiliympäristössä ennen muuttoa itsenäisempään asumismuotoon. Luotsi on myös päihdehuollon yksikkö.

Luotsi-talo aloitti toimintansa syksyllä 2001 Raha-automaattiyhdistyksen rahoittamana hankkeena. Ensimmäiset asiakkaat Luotsi-taloon tulivat helmikuussa 2002. Vuonna 2004 projektivaihe päättyi ja toiminta jatkui laajemmassa mitassa ja uusissa toimitiloissa. Luotsi muutti Asuntola Virvoituksen tiloihin Luolavuoren kaupunginosaan 30.6.2004. Luotsi-talon toiminta päättyi 30.4.2009 vähäisestä asiakasmäärästä johtuen.

vuosi	2006	2007	2008
Turkulaisten asiakkaiden määrä	15	7	11

Talous / Sosiaali- ja terveystoimen hankkimat ostopalvelut yhteensä:

	2005	2006	2007	2008	2009
1. Asumispalvelut (Turvatupa ry, Katulähetys ry, Suomen Pelastusarmeijan säätiö)	1.425.830	1.518.610	1.536.980	1.625.931	1.732.436
2. Polikliniset palvelut (A-klinikka ja nuorisoasema)	1.009.123	1.114.135	1.188.521	1.236.606	1.296.598
3. Katkaisuhuolto- ja hoitopalvelut (Katko ja Nuoho)	741.760	802.643	847.308	798.000**	831.516**
4. Kuntoutumishoidot (Turun ulkopuolelta)	1.016.727	910.557	1.090.769	1.270.395	1.217.965
5. Luotsi-talo	83.007	70.266	49.258	*	*
6. Kan-kodit	1.800	2.138	371	*	*
7. Muut A-klinikat	2.846	1.411	0	*	*
8. Maksukatkoalennukset	1.113	1.915	7.289	*	*
Yhteensä	4.282.206	4.421.675	4.720.496	4.982.503	5.078.515

*) tietoa ei saatavissa

***) vain aikuisten katkaisuhuolto- ja hoitopalvelumenot

Sosiaali- ja terveystoimen omien päihdehuollon yksiköiden ja ostopalvelujen kustannukset yhteensä

	2005	2006	2007	2008	2009
Soten omat ja ostopalvelut yht.	7.275.256€	7.454.813€	7.342.725€	8.315.947€	7.835.976€

4.2 TURUN YLIOPISTOLLINEN KESKUSSAIRAALA

4.2.1. Addiktiopoliklinikka

TYKS:in addiktiopoliklinikalla hoidetaan turkulaisia opioidiriippuvaisia.

Asiakastilastot (turkulaiset asiakkaat)	2008	2009
kaikki käynnit	11 302	8 135
hoidetut potilaat	140	135

4.2.2 HAL (huumeet, alkoholi, lääkkeet) poliklinikka

TYKS:in HAL-poliklinikalla hoidetaan turkulaisia päihderiippuvaisia odottavia ja vastasyntyttäneitä äitejä. Kaikki Turun äitiysneuvolassa todetut päihteiden riskikäyttäjät saavat lähetteen HAL-poliklinikalla, jonka ensikäynnillä tehdään psykiatrisen sairaanhoitajan haastattelu ja erikoislääkäritutkimus. Asiakaskäyntien määrä vaihtelee käytetyn päihteen mukaan, pääsääntöisesti potilas käy erikoislääkärillä 1-3 kertaa. HAL-työryhmä saattaa tavata äitiä useammin, lisäksi tulevat verkostota-paamiset.

Asiakastilastot (turkulaiset asiakkaat)	2008	2009
lähetteet	36 kpl	16 kpl

4.3 TURUN ENSIKOTI RY.

4.3.1. Ensikoti Pinja

Ensikoti Pinja on Turun ensi- ja turvakoti ry:n ylläpitämä raskaana oleville naisille ja vauvaperheille ympärivuorokautista palvelua tarjoava kuntoutusyksikkö. Kuntoutus koostuu samanaikaisesta päihdekuntoutuksesta, vanhemmuuden tukemisesta sekä varhaisen vuorovaikutuksen hoidosta.

Toiminnan tavoitteena on:

- 1) sikiövaurioiden ehkäisy tai minimoiminen,
- 2) toimivan ja vauvan tervettä kehitystä tukevan vuorovaikutuksen syntyminen äidin ja vauvan välille,
- 3) arkielämän taitojen hallinnan lisääntyminen niin, että äiti ja vauva selviytyvät arjesta Pinjan kuntoutusjakson jälkeen

Kohderyhmänä ovat päihteitä käyttävät raskaana olevat naiset sekä vastikään synnyttäneet päihdeongelmaiset naiset ja heidän lapsensa. Isät voivat halutessaan olla mukana kuntoutuksessa avopalveluasiakkaina.

Kuntoutuksen menetelminä ovat yhteisöhoitomalli, omahoitajasuhde, verkostotyö, toiminnallisuus, reflektiivinen työote, motivoivan haastattelun menetelmät sekä ratkaisukeskeisyys. Toiminnan viitekehystenä on kiintymyssuhdeteoria sekä objektiivisuhdeteoria.

Kuntoutukseen tarvitaan lähettäjäkunnan maksusitoumus, mutta raskaana olevien kuntoutuksen ensimmäiset kolme kuukautta ovat kunnille ilmaisia Raha-automaattiyhdistyksen tuella.

Asiakastilastot:

	2008	2009
Asiakkaiden määrä	10 äitiä 8 lasta 4 raskaana olevaa	12 äitiä 10 lasta 6 raskaana olevaa
Hoitopäiviä	3177	3201
Turkulaisten asiakkaiden määrä	5 äitiä 4 lasta	8 äitiä 7 lasta
Hoitopäiviä		2115
Kuntoutusjaksojen keskimääräinen pituus	11,8 kk	8,9kk

Talous	2008	2009
Pinja	654 363€	649 785€

Henkilöstö: 1 johtaja (sos.tt), 1 sosiaalityöntekijä, 1 toimintaterapeutti, 8 ohjaajaa

4.3.2. Avopalveluyksikkö Olivia

Avopalveluyksikkö Olivia tarjoaa vauvalähtöistä päihdekuntoutusta päihteitä käyttäville raskaana oleville naisille ja alle 3-vuotiaiden lasten perheille. Toiminnan tavoitteina ovat 1) toimivan vuorovaikutuksen vahvistaminen vanhemman ja vauvan välillä sekä vauvaikäisen lapsen terveen kehityksen edistäminen 2) päihteettömyyden tukeminen jo raskausaikana sikiövaurioiden ehkäisemiseksi sekä vanhempien päihdekuntoutus 3) psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä muiden hoito/viranomaistahojen ja mahdollisen lähiverkoston kanssa. Kuntoutukseen tarvitaan kunnan sosiaalitoimelta maksusitoumus. Kuntoutus alkaa noin kuukauden mittaisella arviointijaksolla, jolloin tutustutaan ja kartoitetaan kuntoutuksen tarve.

Kuntoutusjakso sisältää kahdesta kolmeen viikkokäyntiä omaohjaajatapaamisena, koti- ja ryhmäkäyntinä.

Asiakastilastot:

	2008	2009
Kuntoutusjaksojen määrä	24 kpl	26 kpl

Talous	2008	2009
Olivia	341 688 €	342 939€

Henkilöstö: Vastaava sosiaalityöntekijä, 6 ohjaajaa

---

5. KOULUTUKSET JA YHTEISTYÖ

5.1 JÄRJESTETYT KOULUTUKSET

Turun kaupungin eri hallintokunnat ja työryhmät järjestivät vuoden 2009 aikana 10 laajemmalle kohderyhmälle tarkoitettua päihdealan koulutustilaisuutta. Koulutuksiin osallistui yhteensä noin 400 henkeä. Lisäksi kaupungin työntekijät osallistuivat muiden tahojen järjestämiin päihdekoulutuksiin.

pvm	koulutus	osallistujien määrä
14.1.	Tupakasta vierotus-koulutus (Turun sosiaali- ja terveystoimi)	40
9.3.	Tupakka- koulutus (VSSHP ja Turun sosiaali- ja terveystoimi)	60
2.4.	Lapsi päihdeperheessä - koulutus (Halko-ryhmä)	36
21.4.	Yhteistyöseminaari (Halko-ryhmä)	37
22.4.	Vauvaperhe ja päihteet -koulutus (Turun sosiaali- ja terveystoimi)	24
5.5.	Lasten ja nuorten tupakointi – koulutus	26
7.5.	Perheforumi- mallin levittämisseminaari (perheforumi-hanke)	35
14.–18.9.	Puheeksi otto-koulutus (henkilökunnan päihdetyöryhmä)	n. 100
23.9.	Vauvaperhe ja päihteet (sosiaali- ja terveystoimi)	25
4.11.	Perheforumi-mallin käyttöönotto-koulutus (perheforumi-hanke)	13
	yhhteensä	396

5.2 HALKO-TYÖRYHMÄ

HALKO-työryhmä kokoontui vuonna 2009 yhteensä 8 kertaa. HALKO-ryhmän tehtävänä on kartoittaa päihdehoitokoulutuksen tarvetta Varsinais-Suomessa ja järjestää alueellisesti tarkoituksenmukaisia koulutuksia. Ryhmän jäsenet ovat alueen päihdehoitoyksiköiden edustajia ja muita asiantuntijoita. Halko on osa valtakunnallista Huuko-projektia. Vuonna 2009 HALKO-ryhmä järjesti Lapsi päihdeperheessä -koulutuksen ja yhteistyöseminaarin.

5.3 VASSON ASIAANTUNTIJARYHMÄ

Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Vasso:n Päihdetyön kehittämistyöryhmä kokoontui neljä kertaa vuonna 2009. Työryhmä koostuu seutukuntien, kuntayhtymien, yliopiston, ammattikorkeakoulun, lääninhallituksen, järjestöjen ja Vasson edustajista. Ryhmässä on edustajat Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta. Vuonna 2009 päihdepalveluiden kehittämishankkeen ja Kaste-ohjelman puitteissa päihdetyön kehittämisverkosto laajeni eri kuntiin ja terveydenhuollon toimijoihin.

5.4 MYKY-TYÖRYHMÄ

Myrkytyskuolemien ennaltaehkäisytyöryhmä (Myky-ryhmä) kokoontui 8 kertaa vuonna 2009. Keväällä 2009 ryhmä toteutti Kotibileet – kampanjan, jonka tarkoituksena on kertoa nuorille mitä kaikkea kotibileissä voikaan tapahtua. Vertit (vertaisohjaajat) levittivät kouluihin kotibileet -julistetta. Alkoholien välittämisen ehkäisyyn painottuva Älä välitä – kampanja järjestettiin 24.4. keskustan alueella sekä 30.10 Hirvensalossa. Kampanjassa nuoret tukioppilaat jakoivat aikuisille esitteitä

ja keskustelivat siitä, ettei alkoholia tulisi välittää alaikäisille. Erityisesti huhtikuun kampanja sai tänäkin vuonna paljon julkisuutta paikallisessa mediassa.

5.5 PÄIHDENEUVOJA-YHTEISTYÖ

Turun sosiaali- ja terveystoimen, Turun Ammattikorkeakoulun, Punaisen Ristin Varsinais-Suomen piirin ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piirin yhteistyönä kurssitettiin Turun ammattikorkeakoulun terveydenhoitajaoppilaita päihdeneuvojiksi. Päihdeneuvojakurssi kuului pakollisena terveydenhoitajien opinto-ohjelmaan. Kurssille osallistui 25 tulevaa terveydenhoitajaa. Kurssin käyneet opiskelijat pitivät parityönä 3 x 1,5 tunnin päihdeopetuskokonaisuuden alakoulun kuudesluokkalaisille.

6. YHTEENVETO JA TURUN PÄIHDEPALVELUJEN ARVIOINTI

Turun päihdetilanteessa ei tapahtunut suuria muutoksia vuonna 2009. Alkoholin myynti ja tilastoitu kulutus laskivat hieman toisena vuotena peräkkäin. Kulutus on kuitenkin edelleen suurta, sillä jokainen turkulainen kuluttaa vuodessa keskimäärin 9,4 litraa 100-prosenttista alkoholia.

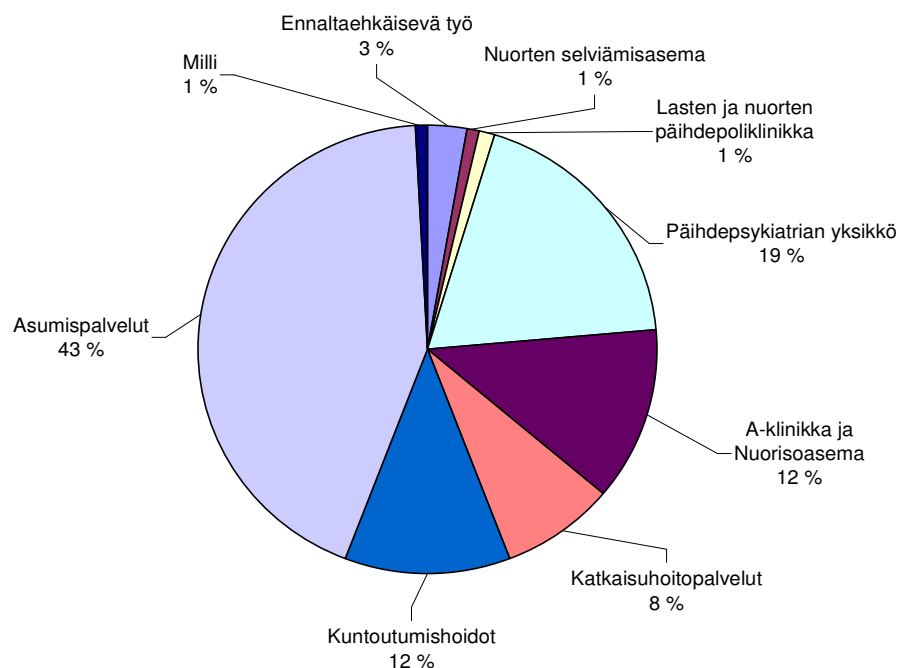
Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät yhdeksi hallintokunnaksi vuoden 2009 alussa. Tämä vaikutti hieman päihdepalvelujen hallintaan, mutta ei juurikaan päihdepalvelujen toteuttamiseen. Päihdehuollon kuntouttavan ja vaativan kuntouttavan laitoshoidon kilpailutus aloitettiin vuonna 2009.

Vuonna 2008 käyttöön otettu opioidiriippuvaisten hoitoketjumalli on luonut haasteita korvaushoidon toteuttamiselle ja kehittämiselle. Hoitoketjumallin mukaan alustava hoidon tarpeen arvio tehdään terveysasemilla, tarkka korvaushoidontarpeen arviointi Tyks:n addiktiopoliklinikalla ja korvaushoidon aloitus korvaushoitopoliklinikalla. Loppuvuodesta 2009 ja alkuvuodesta 2010 kaikki Tyksissä korvaushoidossa olleet turkulaiset potilaat siirrettiin korvaushoitopoliklinikalle ja uudet korvaushoidot aloitetaan suoraan korvaushoitopoliklinikalla. Korvaushoitopoliklinikalta potilaat siirtyvät kuntouttavan korvaushoidon jälkeen jatkohoitoon terveysasemille, jossa hoito painottuu lääkkeelliseen korvaushoitoon.

Edellisinä vuosina Turun kaupungin päihdetyön kokonaiskustannukset ovat nousseet tasaisesti, mutta vuonna 2009 kustannukset kääntyivät hienoiseen laskuun. Vuonna 2009 kokonaiskustannukset olivat 10 377 260€, mikä on noin 150 000€ vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Sosiaali- ja terveystoimen päihdehuollon omien ja ostopalvelujen menot pienenivät huomattavasti vuonna 2009. Kustannusten laskua oli yhteensä noin 500 000 euroa. Eniten pienenivät asumispalveluiden kustannukset. Sen sijaan päihdepsykiatrian yksikön kustannukset nousivat hieman.

Kaavio2. Turun päihdepalvelujen kustannusten jakautuminen vuonna 2009

Kaaviossa 2 on esitetty Turun päihdepalvelujen kustannusten jakautuminen sektoreittain vuonna 2009.

Asumis- ja kuntoutumispalvelujen osuus on yhteensä edelleen yli 50 % päihdetyöhön käytetystä rahamäärästä vaikkakin näiden kustannusten osuus päihdepalvelujen kokonaiskustannuksista on pienentynyt 3 % vuodesta 2008. Erikoissairaanhoidon osuus on noin 20 %. Avohoitoon ja katkaisuhoidon Turku käyttää myös noin 20 % kustannuksista. Ehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen osuus on sen sijaan vain noin 5 % kustannuksista.

Kansalliset päihdetyön linjaukset ja esimerkiksi kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma painottavat avo- ja peruspalveluiden roolia päihdetyössä. Tulevaisuuden haasteena Turussa onkin lisätä perusterveydenhuollon ja muiden peruspalveluissa työskentelevien taitoa ja osaamista päihde- ja mielenterveysongelmien tunnistamisessa ja ongelmien ennaltaehkäisyssä.

Alkoholin riskikäyttäjien varhainen tunnistaminen ja mielenterveysongelmien seulominen ovat tutkittuja ja kustannustehokkaita ennaltaehkäisyn keinoja, joita Turussa on vähitellen saatu käyttöön. Myös hoidolliset palvelut siirtyvät tulevaisuudessa yhä enemmän peruspalvelujen vastuulle, mikä pitkällä aikavälillä vähentää laitospalvelujen tarvetta ja näkyy myös kustannussäästöinä. Muutoksen aikaansaamiseksi tarvitaan kuitenkin myös panostusta ja lisäresursointia peruspalvelujen kehittämiseksi ja hyvin toimivan palvelukokonaisuuden aikaansaamiseksi.